

Debreczen az országos kiállításon.

Budapest, máj. 5.
Bár a debreczeni közönséget és a debreczeni kiállítókat közelebbről a kiállításra hozott debreczeni tárgyak és ezek ismertetése érdekli, mégis nem lehet, hogy a közlemények keretében fel ne sorolják általában oly dolgokat is, melyek közönségünket specialisan nem érik ugyan, de a tárgyjal tulajdonképen összefüggésben állanak.

Budapest főváros nagyban készült a kiállításra; a lakosság minden rétegében nagy reményeket fűztek aboz, de azt, a mit a megnyitás után már mindenki beismert, hogy a kiállítás minden várakozáson felüli lesz, előre senki nem hitte volna. Általában mondható, hogy a mostani, az országos kiállítások jellegét túlhaladta; Szeged, Kecskemét, Arad, Szekesfehervár orsz. kiállításai mind rendezés, mind intenzitás tekintetében mögötte maradtak s még az emlékeztében is elmosódnak ezen minden egyes részleteben kidolgozott, tanulmányos és maradó becselel bíró kiállítás mellett, melyet nemcsak mi bámuunk, de dicsoit maga a külföld is és iróia eragadta tással.

S épen ezért méltó dícsérvéssel s önelégültséggel mondhatjuk el, hogy a fővárost kivéve, egyedül Debreczen városa az, mely az ország többi városai mellett a kiállításon a legtekintélyesebb helyet foglalja el. Míg Szeged, Kolozsvár, Szabadka s más nagyobb városok iparosi és gazdái elenyésznek és alig észrevehetők az óriási tömkelegben, addig Debreczen iparosi és gazdái a kiállítás minden egyes csoportjában kiemelkedő figyelemre méltó posztót képeznek, jeleül s fényes bizonyosságul annak, hogy Debreczen város hatósága és közönsége feltudta fogni a kiállítás nemzetgazdasági fontosságát s meghozta mindazon áldozatokat, melyek a kifűzött czel elérésére okvetlen szükségesek voltak. Ismeretes előttünk ugyanis amaz anyagi és erkölcsi támogatás, melyben a városi hatóság a debreczeni kiállítókat részesíté; ismeretes a közönség előtt a Debreczen-kerületi kiállítási bizottságnak majdnem két éven tartott működése, mely élén gr. Degenfeld József, Simonffy Imre, dr. Király Ferencz és Sesztina Lajos, nem mulasztott el egyetlen alkalmat sem, hogy a kiállítás eszméjét minél szélesebb körben népszerűsítse, hogy annak minél több hívet szerezzen. A fardadság munka, megtermé hasznos gyümölcsöt, Debreczen a népeknek ezen verseny piacán nem utolsó, sőt mondható tekintélyes helyet foglalta el.

A debreczeni tárgyak, összesen kilencz vasuti kocsi rakományba márczius 28-án indítottak utnak a főváros felé, megfelelőleg a kiállítási országos bizottság azon intézkedése nek, mely szerint a tárgyaknak márcz. 31-én Budapesten kellett lenniök. Azt hittük s azt hitte mindenki, ki mint kiállító érdekelt volt, hogy a tárgyak kicsomagolásához és rendezéséhez már április 1-én hozzá lehet kezdeni; ebből egyaránt csalatkoztunk mindnyájan. Maga a kiállítást rendező bizottság sem volt tisztában az installatiómal munkálatok megkezdésének napjával mert nemcsak hogy a kiállítási szekrények nem voltak kész, de még a kiállítóknak szánt hely sem volt kijelölve, sőt iparcsarnok is részben készületlen állapotban volt. Innen származtak azon óriási akadályok, melyekkel az egyes kiállítóknak, de főleg a debreczeni tárgyakat rendező egyéneknek megküzdnie kellett; a debreczeni tárgyak ugyanis 24 vagy 29 csoportban osztottak meg, s egyik csoport sem volt annyira elkészítve, hogy a rendezéshez hozzá kezdeni lehetett volna, azon-

ban szükséges volt a munkálatoknak folytonos figyelemmel tartása, nehogy a budapesti és vidékről is itt tartozkodó kiállítók az elkészült csoportokban a legjobb és legelőnyösebb helyeket a debreczeniek elől elfoglalják; mert itt igazán beteljesedett a közmondás, hogy ki jókor kelt, aranyat lelt. Ezen folytonos éber figyelemnek, de másrészt dr. Király Ferencz kamarai titkár és városi kiküldött személyes befoiyásának köszönhető, hogy Debreczen városa itt mindenütt a legnagyobb előzetekénység-gel találkozott, hogy a helyek kijelölése alkalmával az elsők között voltunk, kiknek az egyes csoportokban kijelöltettek a helyek, s válogathattunk a jobb és előnyös helyekben. A budapesti kiállítók, már kezdetben rossz szemmel néztek ezt, s nem egy ízben történt, hogy egyes csoportokban a helyeknek részünkre történt ily módon kijelölése ellen a budapesti kiállítók az igazgatószáznál tiltakozással éltek; azonban ugy Müller kiállítási főmérnök, mint Nendwich kir. mérnök erélye, valamint dr. Király Ferencz személyes közbejárása folytán a budapestiek tiltakozása hajótörést szenvedett.

A helyek tehát ki voltak jelölve; következett az előbírálás.

Ki volt adva a felszó, hogy az iparcsarnokban csupán csak műtárgyakak leszenek elhelyezhetők, a közönséges és versenyképes tárgyak pedig innen egy másik csarnokbaleszenk áttelevezve.

Mint hogy pedig Debreczen minden egyes csoportban gyűjteményes kiállítás rendezését már eleve elhatározta, s tárgyai részére a terület ily értelemben engedélyeztetett is, a rendezés végett felküldött megbízottak azon elvi álláspontot kívánták megtartani, hogy a debreczeni tárgyak minden egyes csoportban lehetőleg együtt állítsassanak ki. Ez elvet az előbírálattal csak nagy küzdelem árán lehetett érvényesíteni. S itt nem lehet, hogy fel ne említsem ismét dr. Király Ferencznek az előbírálattal is az előbírálalba bevont budapesti szakértőkkel szemben tanúsított magatartását, melynek tulajdonítható, hogy a debreczeni iparmű-tárgyak a nagy iparcsarnokban meghagyattak, s ott kiállíthatók is voltak.

Legelkeseredettek volt a harcz, a XI-ik csoportban, a vas és fémpárnál. Itt az előbírálalba behívott Jungfer Gyula és Herska budapesti szakértők egyetlen debreczeni tárgyat sem akartak megtérni, mondván hogy ezek egyike sem felel meg a csarnok díszének.

— Tessek ez állítását indokolni, — mondá dr. Király ur, s a mennyiben e felhívás folytán sem tudtak elfogadható érveket tárgyaik ellen felhozni, az előbírálattal a csoportot is meghagyta a csarnokban. Csupán Dolozsilek és Fazekas József kályhái helyeztetek át a kis iparcsarnokba, mivel készitási módjuk is inkább a versenyképes tárgyak közé utalta azokat, másrészt mivel e csoportban engedélyeztetett szűk területen különben sem lettek volna kiállíthatók.

Ezek voltak az előzmények a debreczeni tárgyak installatiójánál, előbírálattánál. Ezután következett volna a tárgyak elrendezése; de nem voltak készen a szekrények. Sürgetni kellett tehát a szekrényeket, nemcsak, hanem hogy az elkészült szekrényeket ne másoknak, hanem nekünk bocsássák rendelkezésünkre. E megbocsátható önzést indokolta főleg az, hogy Debreczen minden csoportban állított ki, a berendezés sokkal hosszabb időt igényelt, s felül lehetett, hogy a megnyitásra nem leszünk készen.

Mikor aztán a szekrények készen befestve és aranyozva voltak, előállott egy má-

sik baj, nevezetesen az, hogy a szekrényekhez szükséges fűtőablak nem érkeztek meg. Végre ez is megjött, azonban nem volt elég emberi kéz, mely a bevágást teljesítse, mert 700 szekrény beüvegezése nem kis dolog, különösen midőn a vállalkozó üvegeseket egyszerre vagy két ezer ember ugyan ennyi felé zaklatja. Egy teljes hónap alatt nemcsak a nappalokat, de az éjjeleket nagy részét is a kiállítási területen kellett tölteni, a szekrények készítését sürgetni, s az elkészült szekrényekbe azonnal rendezkedni.

A dolgok ilyen állásában nem lehet csudálokzni, hogy a megnyitás előtt két nappal senki nem hitte, mikép főleg az ipar csarnok, hol legnagyobb volt a rendezetlenég, a közönségek két nap mulva átadható legyen. Csak rendkívüli erőfeszítések mellett történhetett mégis, hogy a megnyitás napjának reggelén, mikorára a villany lámpák fényleni megszűntek, nemcsak az összes tárgyak berendezve, hanem a szekrények is megtisztítva voltak, s az összes csarnokok külsőleg és belsőleg teljes fényben és pompában díszeltek.

Mielőtt a kiállítás, különösbben pedig a debreczeni tárgyak ismertetésére egy legközelebbi tudósításban áttérnék, felemlitem, hogy tegnapelőtt ő felsége az udvar kíséretében a kiállítást újból megtekintette, mely alkalommal a debreczeni tárgyak is részesültek abban a szerencsében, hogy megdicsérték ő felsége által, nemcsak, hanem Rouss herczeg ő fensége Tóth Bálint debreczeni fazekas mester kiállított tárgyaiból három darab edényt, mint specialitást meg is vásárolt.

Grünvald József.

A Fröbel-egylet ügye.

Debreczen, 1885. máj. 6.

A Fröbel-egylet a legujabb időben, főképen pedig legközelebb megtartott közgyűlése óta nem tudott magáról kellő életjelet adni. Nemcsak az egyletnek tagjai, hanem a választmányi tagok is oly közönyösek voltak, az egylet érdekei iránt annyira nem érdeklődtek, hogy még a választmányi üléseket sem lehetett csak nagy ritkán megtartani.

A legutóbbi közgyűlésen megválasztott új tisztviselők közül többen a tisztviselőseget nem fogadták el. Az érdeklődésnek hiányát, valamint a kellőleg megemmagyarazható közönyösséget látva, az összes tisztviselői kar be akarta nyujtani lemondását s vagy az egylet felosztásának kimondását, vagy — ha ugyan lehetséges és szükséges lett volna — egy új tisztviselői kar választását ajánlani egy újabb egybehívandó közgyűlésnek.

Ily körülmények között egy néhányan, akik az egylet életképességét és szükséges voltát már csak azért is szükségesnek vélik, mert az általa fenntartott gyermekkeretet jelentékeny számú kis gyermek látogatja, — elhatározták magukban, hogy az egylet fenntartására még egy kísérletet tegyenek. — Az egylet buzgó elnöke Buzás Elekúrnó, az ügy megbeszélése végett bizalmas tanácskozássra hívta össze főképen azokat, akikről hinni lehetett, hogy az ügy iránt kellőleg érdeklődnek. A meghívottak nagyobb részben megjelentek. A tanácskozás eredménye az lett, hogy kimondattott, miszerint az egyletet, ha csak lehet fenn kell tartani, mert az általa fenntartott gyermekkeretre, miként az odajáró kicsinyek számából is következtetni lehet, városunkban nagy szükség van. Igaz ugyan, hogy van már Debreczenben egy a város költségén fenntartott kisedővő, de hiszen az 260—280 gyermekkel már eddig is tulságosan tömve van, s így a Fröbel-gyermekkeretből (ennek

megszüntetése esetén) kizsoruult gyermekeket semmi áron be nem fogadhatja.

Egyebiránt az értekezleten jelen voltak többségének véleménye szerint az egylet és ennek gyermekkerete fenn is tartható. Mert igaz, hogy az egylet most még csak 5000 forint alapítóke felett rendelkezik; de hihető, hogy ez alapítóke, valamint az évi bevételük is megfokozható, ha valami módon az érdeklődést az egylet iránt felkölteni sikerül. Igaz ugyan, hogy az alapítóke évi kamataiból és gyermekkeretbe járó kisedvek szála által fizetett tandíjból a gyermekkeret fenntartására megkívántató évi kiadások nem telnek ki, azonban a mutatózó hiányt bizonyára beszerezheti a választmány valamely mulatság vagy műkedvelői előadás rendezése által.

Ebben a tekintetben biznunk kell, s bizonyára bizhatunk is, különösen Debreczen város nemesszívű hölgyközönségében, hogy részint résztvételük által az erkölcsi sikert, részint egyéb módon az anyagi eredményt biztosítani nem vonakodnak.

Ez volt az értekezleten jelen voltak többségének véleménye és meggyőződése; s ezen oknál fogva ott kölcsönösen meg is ígérték, hogy kiki a maga hatáskörében azon munkálódik, hogy az érdeklődést nemcsak a gyermekkeretben is érdekeltszüléknél fenntartani igyekezzen, hanem magát az egyletet is mint lehet megkedveltetni, vagy legalább megismertetni s iránta a közönség nagyobb megismerését felkölteni megkísérlik. — Ugyanazért a tisztviselői karból azokat, akik a tisztviselői elválni csak azért nem akarták, mert majdnem mindenki részéről teljes közönyösséget tapasztaltak, tisztségük megtartására rábírti igyekeztek. — A tisztviselői legnagyobb része tehát ily körülmények közt meg is maradt; csupán a férfi alelnök és a pénztárnok helyett a kik a választást elfogadni, illetve a hivatal tovább viselni, épen nem akarták, kell majd új tisztviselőket választani.

Mint hogy az alapszabály értelmében minden tisztviselő választásának a közgyűlésen kell történnie, a választmány gondoskodik az e czélból összehívandó rendkívüli közgyűlés megtartásáról. De hogy többé ez az eset ne fordulhasson elő, jól előre szükséges megtudni, hogy vajjon ki volna hajlandó elfogadni a tisztséget.

Ennyi volt a Fröbel-egylet ügyében tartott bizalmas természetű tanácskozás eredménye; s ha lettek is ott nevek felemlítve, azon felemlítés csupán tájékozásképen történt. A „Debreczen“ 87-ik számában (a múlt hétfőn) megnevezettek tehát nem választattak meg, hanem csupán mint oyanok voltak felemlítve, kiket a választmány a közgyűlésnek ajánlani fog. Amaz értekezleten nem is lehetett volna választani, mert azt nem a Fröbel-egylet maga tartotta, minthogy oyanok is voltak meghiva, a kik az egyletnek az időszert nem is tagjai; hanem csupán csak érdeklődők tanácskoztak ott a zavarha jutott egylet ügyei felett.

A közgyűlés megtartása ügyében, s egyéb tárgyak felett is, a mint mi tudjuk folyó hó 4-én hetfőn tartott ülést a választmány. Arról bizonyára szintén kellő időben fognak értesülni az ügy iránt érdeklődők. Anyit már most is mondhatunk, hogy az egylet valószínűleg már a legközelebbi időben az eddiginél több életjelet ad magáról s hisszük, hogy csak hamar meg is erősödik. Ha úgy leszen, az legelőképebb hölgyeink ügybuzgalmának és nemeslelkűségének eredményeként lehet és kell tekintenünk.

A »DEBRECZEN« TARCZÁJA.

Az ablaknál.

— Bábó! DILLING L. után. —

I.

A homokos targonca.

A tavaszi nap beküldte sugarait az ablaküvegeken; játszva sikamlottak végig egy képek széles aranykeretén, s fényes csikot vetettek a nehéz, vörös bársonyfüggönyre. Az asszony ott ült az ablaknál, himzés sel kezében, s kitekintett az utcára. Férje egy szőlőben elnyulva, újságot tartott a kezében s szivarozott. Szép, fiatal volt az asszony, finom arczszínel s gazdag, aranyzóke fűrtökkel. A férj valamivel idősebbnek látzott; karcsu, elegáns alakja volt, s nemes, kissé fáradtnak tetsző arca.

A nő köhögött.
— Nem dohányozhatnál-e kevesebbet, édesem?
— Nem tudtam, hogy bánt. Hisz te magad is füstölöz cigarettákat.
— De soha sem a szobában.
— Jól van, azonnal elmegyek a szobámba, legalább egyszerre megszabadulok a szivarfüsttől s én tölem, a mi kétszeres gyönyörűség lesz.

— Ne pörlekődjünk, édesem, hisz ez oly közönséges dolog, Maradjunk inkább közönyösök, mint eddig, ez sokkal előkelőbb. Mert hát mi jó nevű emberek vagyunk, ugye? Te kamarás s előkelő család sarja; én igaz, hogy csak egy kopenhágai nagy kereskedőnek egyszerű leánya vagyok, de hát elég pénze volt az apámnak arra, hogy nemcsak finom nevelést szerezzen nekem, hanem finom...
— Miért nem folytatód? Finom férjet is, azt akartam mondani.

— Te mondtad, nem én.
— Ez a fényűzési cikk ma olcsón megszereshető. Hisz oly sok a szegény nemes A fiatal nő könnyen felsőhajtott.
— Akárhányszor nagyon drága az ára, suttogá.

A kamarás letette szivarját s a hirlapet és lecsukta szemét, hogy kissé szenderegjen. A nő néhány öltést tett a himzésen.
Oly csendes volt odakint; minden. Csak egy tovarobogó szekérnek a zaját lehetett hallani.

Egyszerre megzavarta a csendet egy férfihang, mely homokot kínálgatott.
A kamarás türelmetlenül fordult meg szőlőjében.
Most egy eles női hang szólalt meg: — Homokot! Homokot!
— Hm, mormogá a kamarás, hát homokkáruló nők is kiabálgatják tele az ember füleit. Azt hittem, csak férfiak foglalkoznak ezzel.

A felsége kitekintett az ablakon.
— A nő is tolja a targoncát, fel fog dőlni.
— Oh nem, szóló komoly tekintettel a felsége, könnyebb a teher, ha a férj és feleség segítenek egymásnak.
Féltette a himzést és újra kinezett az utcára.
A targonca ott állott szemben az árnyékos járdán.
A férfi homokot töltött a mérőbe, a nő a targonca oldalára támaszkodva, megpihent. Öreg bázsárga volt; a férfi ösbe csavarodva s meggyönyörvedve, kopott ruhában; a nő kizsáradva, mint egy mumia, durva gypotöltőnyben, nagy fekete szalmakalappal a fején.

A férfi zsákba tölté a mérőből a homokot, a nő felségitette azt vállára s visszamaradt, míg a férje bement a szemközti levő házba.

A fiatal asszony még mindig gondolatokba elmerülve tekintett ki az ablakon.
— Ugy látszik, nagyon érdekelnék téged azok a homokáruló emberek, mondá a férje.
— Igen. Arról gondolkozom, vajjon mióta lehetnek házások.
— Ugy-e?
— Bizonyára régebben, mint két év óta, mint mi.
— Meglehet.
— S képzeld csak, szeretni látszanak egymást.
— Rendesen így tesz az effele népség.
— Ugy van, az szegények nem tudnak jobbat tenni, szóló gnyos mosollyal a nő.

A kamarás felállott s a felesége föl hajolva kinézett az utcára, egyik kezével a szék karfájára támaszkodva.
A homokáruló férfi épen visszatért. Felesége letörtülte a gypot kendőjével az izzadságot homokáról s elővett egy üveg sert s néhány darabka vajas kenyeret.
Aztán leültek a targonczára s hozzólátak az étkezéshez.

A kamarás és felesége kíváncsian néztek rájuk, különösen pedig a nő.
De a kamarás többet nézett feleségének gazdag, széke, a napsugarak által megáryozott fűrtjeire s bájos nyakára. Mélyebben föléje hajlott s beszivta az őt környező édes illatot.
— Nézd csak, Lajos, most czivakodnak egy darab vajas kenyér fölött.
— Csupa szeretetből történik. Egyik sem kívánja magának a legjobb falatot.
— Most ime, megosztják.
— Csakugyan szép látvány. Még inkább előre hajlott, úgy hogy karja csaknem át fogta a nő derekát.
Különös, hogy eddig sohasem vette észre, mily szép nyaka van a feleségének.

— Mit gondolsz, Lajos, vajjon megfogják-e egymást csokolni az étkezés után.
— Talán.
Égő vagy támadt benne, hogy csókot nyomjon a karcsu, rózsaszín nyakra, mely a fehér csipkékben áll kivált, s hogy a kezével megmítsa az aranyos fűrtöket. De hát ilyesmik csak a mézes heteken szokás tenni.
— Nézd csak, most már készen vannak, s a férfi pipára gyújt.
— S a nő nem köhög a dohányfüsttől.
— Lajos!
— A hangjában volt valami kéré, valami lágy, a mit eddig sohasem hallott.

Jóformán nem is tudta, hogy történt, de az ajkai egyszerre hosszú csókban nyugodtak a rózsás nyakon.
— Ugyan, Lajos mit csinálsz?
— Vajjon nem — nem kísérhetnök-e meg, egy kissé szeretni egymás?
Leült a mellette levő vánkora s szorosán átkarolva tartá.
— Nekem nem lesz nehéz, Lajos; én mindig szerettelek.

— Ugyan hát könnyeben fogom tolni ezentul tolni a házasság homokos targonczáját. A könnyű legényélet után eleinte kissé szoktalannak találtam.
— S egy más nő is tolt, — ugy, hogy csaknem feldől.
— De most már te fogsz nekem segíteni, s akkor könnyebb lesz a teher.
A homokárulás a felesége tovább vonzólták a targonczát s feiváltva kiállították: — Homokot! Homokot!
A kamarás és a felesége nem állottak többé az ablaknál s nem néztek utánuk.
— Szorosan egymáshoz simulnak, mélyen betekintettek egymásnak csillogó szemébe s a jövőnek mosolygó kepeit pillantották meg azokiban.
Takaró
Az igazságügyi bába, mert a gazda szeszölalkozott a kúlics miatt s ennek fogott, hogy az a reszketni kezdtek s hajósokának képtel.
Az igazságügyi lakhoz, felnyitá s k. Mégis különös, volt, mert hát nem eban a szomszédház ha nem is sok, elgyermek bemooskolt. Nincs semmi, gyermekek, mint a p. kább felének.
4-6 évesek vezetőnek, kopott piszkos vászonnadr egy ballehölgy lett nyomait viselte. Az volt hátul egyetlen ócska téli kabát makettek eltakarni. Tó ki az inkább egy lete-ot.
Természetesen felgyűrték a nadrá lással lubiczkoltak s. Két előkelő ijedtséggel vegyes. Kis fiu és kis tumben, piros har. Takarosan ke s egy-egy cukorod. Az igazságügy s nézegette őket.
Nagyon szere — Ugy, ugy

A szekér

Annak a gépnek kérés nevezünk, kéts s a legfontosabbak kö első kezdetében egyid szetvel, vagyis több emberiségnek homályo gabb, mint a mennyir emberiségnek korát te

A vén troglodita gadozó állatra nevez volt, s különösen a veszélyes ellenfele te A létért való kó szen más eszközökkel manapság, barlanglakó alkatlanat albertője verek s testi erő hiá jutást lehetőleg meg torlaszolni. Szikladar a barlang bejárata ele kénytelenül rájött az mozgatható gepre, —

Csakhamar köve lálása, a melyet egy lett képeznie, s időki fontos tapasztalásra, — egvénykötésa befel dörzsölést, s a talaj leküzdést teszi lehet

Ezzel elő volt nek feltalálása, a me nevezünk. A tüz s megdolgozták a fatör egy-egy korong mar lard tengelyre lett, nek valamelyik mer vázat fektetett, s le szekeret.

Miudez mérhető kor történt, midőn egészen kiképződve, az irást, úgy hogy ne az emberiség azon je első szekeret csinálta nem felekezett meg a nyelvek s az iras, ják a szekér feltalál azt, hogy mily fontos a találmányok.

A görögök Hep mühelyéből robogtatt készített napszekeret a germánok is szent keret, s Lóki (eredő törpek munkáját láttá rómaiak Minerva Frenájóere ruházták, hogy egy modern sz sport gondozását.

Az akkori szek lottak, forgó tengely időkben s minden ne ezer évvel ezelőtt a a portugálknál s Amerika felfedésekor

A mozgókonny később feltalalt orsó száknak az alkotását. Az első történet szítésről az egyptomia Rhonon (Cneops) a 1200 évvel időszámí hát ezelőtt mintegy é mos háborújában is egészen bronzból k mint azaz Ondy-Mag

*) A lago magiór kitűnt, hogy az orsóker hasnyálatban volt, s hogy

megszüntetésére) kizsárolt gyermekeket semmi áron nem fogadhatja.

Egyebiránt az értekezleten jelen voltak többesének véleménye szerint az egylet és annak gyermekkerje fenn is tartható.

Ez volt az értekezleten jelen voltak többesének véleménye és meggyőződése; s ezenkívül fogva ott kölcsönösen meg is ígérték, hogy kik a maga hatáskörében azon munkálkodnak, hogy az érdeklődést nemcsak a gyermekkerben is érdekeltséggel fenntartani igyekezzenek, hanem magát az egyletet is mint illetégesnek, vagy legalább megismertetni iránta a közönség nagyobb érdeklődését keltsék meg.

Mint hogy az alapszabály értelmében minden tisztviselő választásának a közgyűlésen kell történnie, a választmány gondoskodik az előzeteli összehívandó rendkívüli közgyűlés megtartásáról.

Egyenlő volt a Fröbel-egylet ügyében tartott bizalmas természetű tanácskozás eredménye; s ha lettek is ott nevek felelmitve, azon nevek közül egyik sem tájékozódásuk szerint a Debreczeni 87-ik számában (a múlt hétfő) megnevezettek tehát nem választottak meg, hanem csupán mint olyanok voltak felhívva, kiket a választmány a közgyűlésnek ajánlani fog.

A közgyűlés megtartása ügyében, és egyéb tárgyas felett is, a mint mi tudjuk folyó 10-én hétfőn tartott ülést a választmány. Arról bizonyára szintén kellő időben fogunk beszélni az ügy iránt érdeklődők. Annnyit már most is mondhatunk, hogy az egylet valószínűleg már a legközelebbi időben az eddigi legjobb életjelt ad magáról s hiszünk, hogy csak hamar meg is erősödik. Ha úgy lesz, azt eláruljuk holgyeink ügybuzgalmának és nemeslelkűségének eredményeként lehet és kell tekintenünk.

Mit gondolsz, Lajos, vajjon megfogják-e egymást csókolni az etkezés után.

Egő vágy támadt benne, hogy csókot nyomjon a karcos, rózsaszín nyakra, mely a tenger csipkéiben áll kivált, s hogy a kezével megérintse az aranyos fűrtöket. De hát ilyesmit csak a mézes heteken szokás tenni.

Nézd csak, most már készen vannak, a férfi pipára gyújt.

S a nő nem köhög a dohányfüstötől.

Lajos!

A hangjában volt valami kérő, valami vágy, a mit eddig sohasem hallott.

Jóformán nem is tudta, hogy történt, de az alkai egyszerre hosszú csókban nyugodtak a rózsás nyakon.

Ugyan, Lajos mit csinálsz?

Vajjon nem — nem kiserhetnék-e meg, egy kissé szeretni egymást?

Leült a melléte levő vankosra s szorosan átkarolta tartá.

Nekem nem lesz nehéz, Lajos; én mindig szeretlek.

Ugyan hát könnyeben fogom tolni ezentul tolni a házasság homokos targonczáját. A könnyű legényelet után eleinte kissé szokatlannak találtam.

S egy más nő is toltá, — ugy, hogy csaknem feldőlt.

De most már te fogsz nekem segíteni, s akkor könnyebb lesz a teher.

A homokárus és a felesége tovább vonzóltak a targonczát s felváltva kiáltották: — Homokot! Homokot!

A kamarás és a felesége nem állottak többé az ablaknál s nem néztek utánok.

Szorosan egymáshoz simultak, mélyen betekintettek egymásnak csillogó szemébe s a jövőnek mosolygó képeit pillantattak meg azokban.

A szekér feltalálása.

Annak a gének feltalálása, melyet szekérnek nevezünk, kétségkívül a legérdekesebb s a legfontosabbak közé tartozik, s legalább első kezdetiben egyidejű a tuzguytás művészetével, vagyis több évezreddel visszahat az emberiségnek homályos óskorába, s sokkal régebb, mint a mennyire rendszeren magának az emberiségnek korát teszik.

A vén troglodita, az ősember, minden ragadozó állatra nézve igen kedvelt zsákmány volt, s különösen a barlangi medvében igen veszélyes ellenfélre talált.

A létért való küzdelemben, melyet egészen más eszközökkel folytattak akkor, mint manapság, barlanglakó ősnak kénytelen volt alkalmazni albrölőjére, a medvére nézve, fegyverek s testi erő hiányában, a barlangba való jutást lehetőleg megnehezíteni, tehát azt eltorlaszolni. Szikladarabokat hengetített tehát a barlang bejárata elé, s ekként majdnem önkénytelenül rájött az első s legegyszerűbb mozgatható gépre, — az emeltyűre.

Csakhamar követte ezt a henger feltalálása, s melyet egy feldöntött fatörzsekkel kellett kepeznie, s idők folytán rájöttek arra a fontos tapasztalásra, hogy a henger oroszerű megalkotása befelé lényegesen csökkent a dörzsölést, s a talaj nehézségeinek könnyebb leküzdését teszi lehetővé.

Ezzel elő volt készítve annak a műszernek feltalálása, a melyet ma „kerékpár“-nak nevezünk. A tüz s kőszékűk segítségével megdolgozták a fatörzset akként, hogy végén egy-egy korong maradt, míg a középső szikladarab tengelylyé lett, melyre ama régi időkben valamelyik merész túezője gendevázat fektetett, s létrehozta ekként az első szekert.

Mindeszer méghetetlenül távolijidőkben, akkor történt, midőn még a nyelv sem vala egészen kiképződve, s nem találták még fel az írást, ugy hogy nem is juthatott el hozzánk az emberiség azon jövevényének neve, a ki az első szekert csinálta. De a hálás emberiség nem feledkezett meg jövevényéről, s kifejldővé a nyelvek s az írás, az isteneknek tulajdonítják a szekér feltalálását, a mi eléggé bizonyítja azt, hogy mily fontossgot tulajdonítottak ennek a találmánynak.

A görögök Hephástosnak, a tüz istenének műhelyéből robogtatták ki a Helios számára készített napszekeret. Mint Tacitusból tudjuk, a germánok is szent dolgoknak tartották a szekeret, s Loki (eredetileg a tüz istene) s a törpek munkáját látták a Donar szekerében. A rómaiak Minerva Frenatrixra, a szekér védőstenéjére ruházták a szekérszekeret — és hogy egy modern szóval éljünk — a szekérsport gondozását.

Az akkori szekerek egy kerékpárból állottak, forgó tengelylyel, a mint azt minden időkben s minden népél látjuk; így már sok ezer évvel ezelőtt a kínaiaknál, manapság is a portugalloknál s Szicília szigetén, vagy Amerika felfedésekor Mexikóban.

A mozgékony korongkerék s a sokkal később feltalált oroskerék újabb kulturai időszaknak az alkotásai.

Az első történeti értesítést a szekérszekeréről az egyiptomiaknak köszönhetjük. Phaon Khoufon (Cneops) a gulája építésénél 4230 — 1200 évvel időszámításunk kezdete előtt, tehát ezelőtt mintegy 6100 évvel, valamint számos háborújában is oroskerekkel ellátott, egészen broudy-készít szekeret használt, mint azaz Ondy-Magheranál porfir-sziklába vé-

Azaz a nagy magjerei csölöpéimékek leteleből kitént, hogy az oroskerék már a csölöpkorszak alatt használatban volt, s hogy azt bukffából készítették.

II. Takaros gyermekek.

Az igazságügyi tanácsos betért a lakszobába, mert a gazdasszonya haragos volt. Összeszóvalkozott a háziur cselédjével a padlás-kulcsa miatt s ennek folytán olyan dühvel mosogatót, hogy az állványon levő csecebecsék reszketni kezdtek s az ebédől viharban levő hajószobának képet mutatta.

Az igazságügyi tanácsos odalépett az ablakhoz, felnyitá s kitekintett az utcára.

Mégis különös, hogy viz volt a csatornában, mert hát nem esett. Alkalmisint mosóvíz volt a szomszédházból, mert piszkos vala, s ha nem is sok, elég arra, hogy két koldus gyermek bemocsokolhassa magát benne.

Nincs semmi, a mit többre tartanának a gyermekek, mint a piszkos vizet. A tisztától inkább félnek.

4-6 évesek voltak. Az idősebbnek a vezetőnek, kopott kék hajószobnya volt s piszkos vászonadrágra hátul oltymó bő, mintha egy balletólgy lett volna. A fején szalmakalap nyomait viselte. Az öcsésének szők nadrága volt hátul egyetlen nagy lyukkal, melyet egy ócska téli kabát maradványai hasztalan igyekeztek eltakarni. Töredékes kalap egészítette ki az inkább egyszerű, mint az izléses toileto-t.

Természetesen meztláb voltak, térdig felgyűrtek a nadrágjukat s jökdvű nevetéssel lubiczkoltak a csatornában.

Két előkelő gyermek állott a járdán s ijedséggel vegyes érdeklődéssel nézte őket.

Kis fiu és kis leány volt, két trikot-kosztumban, piros harisnyakkal és lakk cipőkkel. Takarosan kézen fogva tartották egymást s egy-egy czukordarabkát szopogattak.

Az igazságügyi tanácsos rádólt az ablakra s nézegette őket.

Nagyon szerette a gyermekeket. — Ugy, ugy, ha öszezkeltem volna Ma-

sett s mai napig jókarban fenmaradt képes ábrázolatokból is kiténik.

Legtöbb információt találunk az antik szekérszekeréről a rómaiaknál. Nemcsak a sajátképein római műhelyek alkotásaira terjednek ezek ki, hanem mindazon nemzeti szekereire, a melyek összeköttetésben állottak a világhódító Rómával. Megtudjuk-e feljegyzésekből, hogy az itáliaiak, görögök, kelták és gallok minden teherhordó s gazdasági szekeret két kerékű volt, a tengelyre ekelt korongkerékekkel. Ezeket a szekereket plausztrum-oknak nevezték.

Később csaknem teljesen kizárta a korongkeréket (tympnum) az oroskerék (rota), s a régi kiálhatatlan nyirkorszak miatt a római írók által annyira utált „stridentia plaustra“ nevezetű szekérformát ma már csak Portugáliában s Szicília szigetén használják.

Helyi hírek.

Tanügy. Maghivás. Az alsószabolcs-hajduvidéki ref. egyh. megyei tanító egyesület“ ez évi rendes közgyűlését, május hó 16-án d. e. 9 órakor kezdődőleg H. N. Ánászon tartandja, melyre az egyesület minden rendű tagjait, a közel vidéki t. kartársakat s általában a nevelésügy barátait van szerencsém tisztelettel meghívni. Tárgyszorozat: 1) Megnyitás. 2) Tisztviselők beszámolója 3) Jegyző jelentése az egylet évi működéséről. 4) Választmányi határozatok tárgyalása. 5) Gyakorlati tanítás a beszéd- s értelemgyakorlatok köréből N a g y P á l tagtársunk által. 6) Ismételt iskolák kérdése. 7) Törtek tanítása a népiszkolában. 8) A term. rajz anyaga és módszere a népiszkolában. 9) Intézkedés Hajdumegyének népiszkolai használatra szánt monographiájának megírására nézve. 10) A túlterhelés kérdése. 11) Egyh. megyei gyűlésekre két képviselőválasztása. 12) Indítványok s folyó ügyek. 13) Tisztújítás. Ezeket kivül Győrőssy Mihály az okszerű méheszet terén kiváló szakírmerttel s tapasztalatokkal rendelkező kartársunk ígéretét bírom, hogy az országos kiállításra is fejküldött „javított népkaptartat“ bemutatni s imertetni fogja, mely a méheszettel foglalkozókra nézve bizonyára tanulságos leendő. H. Hadházon 1885. apr. 23. S i m o n Károly tan. egy. elnök.

Tárgyalás. G ö n d ö c s Benedek országgyűlési képviselő megkereste a városi hatóságot az általa a Gellérthegyen tervezett Pantheon tervének támogatására. Ez ügyben a vár. jogügyi bizottság ma este tartandó ülésében fog dönteni.

Népesedés. Az elmúlt hét folyamán született Debreczenben ref. vallásu fiu 15, leány 17 = 32; kath. fiu 3, leány 4 = 7, ág. ev. fiu 1, leány 1 = 2, izr. fiu 1, leány 1 = 2; összesen 43 gyermek.

Vihar. A ma hajnali órák óta roppant szélvihar dúl városunk fölött, mely nagy mértékben káros, amennyiben a gyümölcsfák szépen mutatkozó természet nagyrészen tönkretette.

A debreczeni dal- és zene egylet a Hungária udvarkertjében folyó hó 9-én azaz szombaton este 8 1/2 órakor dal- s zene estélyt rendez, melyre a nagyérdemű közönség tisztelettel meghívatik. Belpéti-díj 40 kr. Debreczen 1885. május 5. M a r k Endre, elnök.

Lovagias A „Debr. Ell.“-ben tegnap Kepes Géza, Vértési Arnold s még több t. ur a következő „nyilatkozat“-ot bocsátotta ki: „Lentirottak igazoljuk, hogy a Karczag Vilmos és Radó Bertalan urak között fenforgott becsületbeli ügy, közbejöttünkkel mai napon lovagias uton elintéztett.“ Nehogy a kir. ügyész ur fölösleges közbeledésre határozza el magát, kijelentjük, hogy K. V. és R. B. urak között semmi sem vágott és semmi sem

szit el, ha csak nem a fenntelbi nyilatkozat s a lovagias elintézés s annyit jelelt, hogy K. V. ur kérdésére R. B. azt jelenté ki, hogy a czinkos szóval az előbbi szerinti nem akarta.

Műsor. A „Nepkerben“ holnap f. hó 7-én delután 6 órakor kezdődő t. z. z. n. e. h. e. z. 1. „Oesterreichische Völkertreu „Marsch“ v. E. Strauss, 2. Ouverture „Maritana“ v. Wallace, 3. Rip-Rip „Walzer“ v. Métra, 4. „Magyar király induló“ v. Huber K., 5. Italicische Serenade“ v. Jungmann, 6. Warte nur! Polka schnell v. Czapek, 7. Potpourri aus Markenball v. Herdi, 8. „Auf Urlaub“ Marsch v. Faulweiser.

Felolvasás. H. Bőszörményben Győrőssy Mihály h-hadházi tanító, az okszerű méheszet kiváló ismerője felolvasást tartott a méheszet köréből. Bemutatta egyszersmüsd az orsz. kiállításra felküldendő „javított népkaptartat“ s mehfogóját. A szakember kitűnő előadása a jelenlevőket teljesen kielégítette. H e r c z e g János helybeli s Győrőssy k-hadházi tanító uraknak őszinte elismerést kell, hogy kifejezzünk azon iparkodásért, ügybuzgalomért, melyet az oly csekélységbe kerülő, de jövedelmező méhtenyésztes körül szóval és tettel kifejtettek.

A sors keze. N y i l v a Irma, színházunknak volt elsőrangú énekesnője szomorú sorsra jutott. Hangját veszté s ezen körülmény miatt a színpadtól vissza kellett vonulnia. A volt népszerű énekesnő jelenleg a budai veszerkesztőgyélt kórházában beteg fekszik, s ily állapotában segélyért fordult a színesgyeület közp. igazgató tanácsához. A kérvény elintézés végett ált tette véde városunk hatóságához.

VI. közlemény a helybeli collegiumnál tervbe vett zene s énektanári tanszék alap jára hozám küldött kegyes adományokról: 1. a 16 ik sz. i v e n d a k o z t a k: Kálmán Lőrincz asszony 1 frt 50 kr, N. N. 1 frt, M. M. 50 kr, Biber József ur 1 frt, Zong János 1 frt, Özv. Flók Sándorné asszony 1 frt, Peleskey József ur 1 frt, Kolbenhayer Edéné asszony 1 frt, N. N. 20 kr, Medgyesi Ferencz ur 1 frt, N. N. 20 kr, Nro 332. 40 kr, K. M. 2, a 8 ik sz. i v e n: Kovács István Hajdum. pénzt. ur 20 frt, 2. a 279. s z. i v e n: Beke Imre ur 50 kr, Molnár György ur 30 kr, Suba Pál ur 10 kr, Sáska Ignác ur 50 kr, Szilágyi József ur 10 kr, Szűcs Lajos ur 10 kr, Bátor Debreczeni Lajos ur 10 kr, Barta László ur 30 kr, Borus Sándor ur 1 frt, 4. a 125-ik sz. i v e n: Fekete Sándor Haidum. főjegyz. 50 frt, 5. 355 sz. a. Dr. Védródi Viktor ur 1 frt, 6. a 85. sz. i v e n d a k o z t a k: Szilágyi Bela honvédszázados 2 frt, Juhász Kálmán 1 frt, Schneller Károly hadnagy 1 frt, Osváth Mihály hadnagy 1 frt, Balla Gábor főhadnagy 1 frt, Pataky Endre főhadnagy 1 frt, Dezső Lajos százados 1 frt, Farkas N. százados 1 frt, Nagy D. százados 5 frt, 7. a 84 sz. i v e n: Özv. Szoboszlav Károlyné asszony 1 frt, Csapó Etelka k. a. 1 frt, 8. a 168 sz. i v e n: Bethlendi Endre 2 frt, 9. 159 sz. i v e n: T. B. dossy Pál ur 2 frt, 10. Feischl Károly ur küldött 5 frot. 11. az apr. 24-iki hangverseny bevétele 171 frt 41 kr. E szerint ezen VI. közlemény összege: 280 frt 41 kr. a főösszeg pedig teszen: 724 frt 31 krt, mely kegyes adományokért tiszteletteljes köszönetem nyílvánítva, ajánlom a n. é. közö iség to-vábbi becses pártolásába ez ügyet. — Debreczen, 1885. május 6-án. H e g e d ű s Sándor colleg. háznagy.

Zsebretezt dorgálás. Emelítettük annak idején, hogy az orsz. színesgyeület központi igazgatótanácsa a debreczeni színeszet allaudósítása ügyében leiratot intézett hatóságunkhoz, melynek különösen feltűnő fedő hangja

8 hónapos színiindényt fényes sikerrel kitartó város ellen volt irányozva. Erre a leiratra s színiügylet regebben igen erős dorgálást intézett, melyben a legjobban folyó ügyek bolygatása helyett működésükre helyes betöltésére utalt az igazgató tanácsot. Ez utóbbinak a városhoz most érkezett tudósítása szerint a felterjesztés „t u d o m á s u l v e t e t e t t.“

Villámcsapás áldozata. A napokban — mint Bihar-Nagy-Bajomból tudósítanak — nagy vihar támadt erős mennydörgéssel és sűrű villámlással. A mezőn egyik ottani jómódú gazda kocsisa a szekér alá húzódott, a hol egy villámcsapás őt és a szekérhez kötött nyerges lovat agyonujtotta.

Mennyit nő a nap májusban? Május 1-én a nap 4 óra 46 perczkor kelt és 7 óra 9 perczkor nyugodott le, tehát a nap hossza 14 óra 23 percz volt. 31-én a nap 4 óra 9 perczkor kelt és 7 óra 46 perczkor nyugszik le, tehát a nap hossza 15 óra 37 percz lesz. E szerint a nap május hónap 1 óra 14 perczrel nő, viszont az éjszaka, mely 1-én 9 óra 37 perczig tartott, 31-én pedig csak 8 óra 23 perczig terjed, ugyanannyival fogy.

Eladó egy Schál-fele célt lövő fegyver, értekezhetni a lövőde felügyelőjével, Kóvér Mártonnal.

Hazánk s a külföld.

Vámbéry újabb felolvasása. A Times vezércikkben emlekezik meg azon felolvasásról, melyet Vámbéry Londonban az Exeterheriban tartott mint szombaton. Felelmit, hogy Vámbéry volt a legelső, ki Herat fontosságára az angolok figyelmét felhívta s csak az 6 ismertetéseknek és felvilágosításának köszönhető, hogy az angolok ma már kétségtelenek tartják azt, a mit kezdetben nem igen akartak belátni, vagy legalább bizonyosan vettek, hogy Herat Anglia indiai birodalmának stratégiai kulcsát képezi.

Esküvő Saxlehner Emma asszonyt a m. kir. operaház tagját f. hó 4 én vezette oltárhoz Cerry Gyula.

Muzsák.

A m. tud. akadémiá I osztályának ülésén, melyen a tagok igen csekély számban jelentek meg, Abel Jenő, a tudós fiatal tanár, tartotta székfoglalóját, mint az akadémia levelező tagja. Abel felolvasásának tárgyat a XV. század legkiválóbb nőhumanistája, Isota Noga-sola képezte, kinek összes műveit Apponyi Sándor gróf és a felolvasó most rendezik kiadásra. Az eljenzessel fogadott tanulmány után Szinyey József olvasta fel Brassai Sámuel egy értekezését a moudat dualizmusáról, melyben az agg szerző egy már regebben fölhalitott nyelvészeti elméletének két ujjalag védelmére.

Felolós szerkesztő: Gáspár Imre. Kiadó: Kutasi Imre.

KÖZKIVÁNTATRA még vasárnapig az az 1885. május hó 10-ig

LÁTHATÓ

ujjolg leszállított belépti díj melett

most csak

A „BIKA“ szálloda dísz- és melléktermeiben Debreczenben rövid ideig naponta látható a bécsi állandó történelmi dombormű kiállítás, melyben különösen kiténik

MUNKÁCSINAK

felüő remek festménye

Krisztus Pilátus előtt

50 életnagyságu alakkal, mely London, Páris és Bécsben ugyszintén nemrégiben a budapesti „Redoute“ nagytermében volt kiállítva és egyhangulag mint a domborművek mesterműve ismertet el. Azonkívül Benot és Rivier urak a párisi szépművészeti akadémia tanáraitól különféle embertajok gyűjteménye, koronázott fők dísz egyruhában és nemzeti öltönyökben, ugymint a legértevesebb kőkők, művészek, államférfiak, uralkodók és vitezek tóbaton és gyalog a mult és jelen időből.

Nagymennyiségű mesteri kivitelű történelmi csoportok életnagyságban komoly és vígjellemen vannak szemlére kiállítva. Nyitva van naponta reggeli 10 ó. esti 10 óráig. VELTÉE L.

MATTONI ERZSÉBET SÓSFÜRDŐJE

ögyhely Budapest (Budán.) Idény május 1 től szeptember 30-ig.

A gyögyhely keserűvíz forrással (ivó és fürdő g. ögymód) legjobb sikerrel használható: a belek bántalmánál, alhasi és általános vérbőségnél, és ebből keletező nemesebb szervekhez való vértörlésnél, verőczéri pangások esetében, aranyérvél, máj- és lépbaoknál, köszvényenél és végre női betegségnél.

Egész ges fekvés, tiszta üde levegő. 60 kényelmes lakszoba, jó vendéglő, többnemű szórakozás.

Pontos közlekedés a főváros al állomásozó társaskocsin, reggel 5 óráttól kezdve. Rendelő orvos Dr. Bruck J. (lakik: Budapest, vigadó-ér b'zto-it. épület.)

Tulajdonos: MATTONI HENRIK,

